

INSTYTUT GOSPODARKI ROLNEJ

Rolnictwo ekologiczne w UE

Od 1 stycznia 2021 roku zaczną obowiązywać nowe regulacje unijne dotyczące rolnictwa ekologicznego. W ostatnim czasie Rada ds. rolnictwa zaakceptowała treść projektu rozporządzenia, które ma pchnąć ekologiczną produkcję rolno-spożywczą w nową epokę. Ostatnie wspólnotowe regulacje dotyczące tego sektora były przyjmowane ponad dwie dekady temu. Wystarczy powiedzieć, że tylko przez ostatnie dziesięć lat sektor ten powiększył się o 125 proc. Wartość rynku żywności ekologicznej wynosi około 27 mld euro. Niestety w kwestii rozwoju upraw i hodowli ekologicznych Polska jest w niechlubnym klubie państw o ujemnych wskaźnikach.

Ekologiczne areaty

O ile w wartościach bezwzględnych, tzn. powierzchni przeznaczanej na rolnictwo ekologiczne, Polska nie wypada źle, o tyle badając zmiany na przestrzeni lat 2012-2016 obserwujemy trend degresywny. W roku 2012 rolnictwo ekologiczne prowadzone było na ponad 655 tys. ha powierzchni naszego kraju, a w roku 2016 areal ten wynosił już tylko niecałe 540 tys. ha. Dla porównania można zauważyć, że prawie cztery razy mniejsza od nas górzysta Austria przeznacza ponad 570 tys. ha na rolnictwo ekologiczne. Zdecydowanym liderem jest Hiszpania, gdzie ponad 2 mln ha stanowią uprawy i hodowle ekologiczne. Daleko przed nami są też Francuzi, Niemcy i Włosi, u których powierzchnie te wynoszą odpowiednio 1,5 mln ha, 1,1 mln ha i 1,8 mln ha. Prymusem w „ekologizowaniu” swojego rolnictwa jest Bułgaria, gdzie na przestrzeni lat 2012-2016 suma arealów upraw i hodowli tego typu wzrosła o ponad 300 proc.

	Suma arealów przeznaczonych na rolnictwo ekologiczne (w ha)		Procentowa zmiana
	Rok 2012	Rok 2016	
UE	10 047 896	11 931 589	18,7%
Belgia	59 718	78 452	31,4%
Bułgaria	39 138	160 620	310,4%
Czechy	468 670	488 591	4,3%
Dania	194 706	201 476	3,5%
Niemcy	959 832	1 135 941	18,3%
Estonia	142 065	180 852	27,3%

INSTYTUT GOSPODARKI ROLNEJ

Irlandia	52 793	76 701	45,3%
Grecja	462 618	342 584	-25,9%
Hiszpania	1 756 548	2 018 802	14,9%
Francja	1 030 881	1 537 351	49,1%
Chorwacja	31 904	93 593	193,4%
Włochy	1 167 362	1 796 333	53,9%
Cypr	3 923	5 550	41,5%
Łotwa	195 658	259 146	32,4%
Litwa	156 539	221 665	41,6%
Luksemburg	4 130	4 274	3,5%
Węgry	130 607	186 322	42,7%
Malta	37	24	-35,1%
Holandia	48 038	52 204	8,7%
Austria	533 230	571 423	7,2%
Polska	655 499	536 579	-18,1%
Portugalia	200 833	245 052	22,0%
Rumunia	288 261	226 309	-21,5%
Słowenia	35 101	43 579	24,2%
Słowacja	164 360	187 024	13,8%
Finlandia	197 751	238 240	20,5%
Szwecja	477 684	552 695	15,7%
UK	590 011	490 205	-16,9%

Tabela 1. Źródło: Eurostat

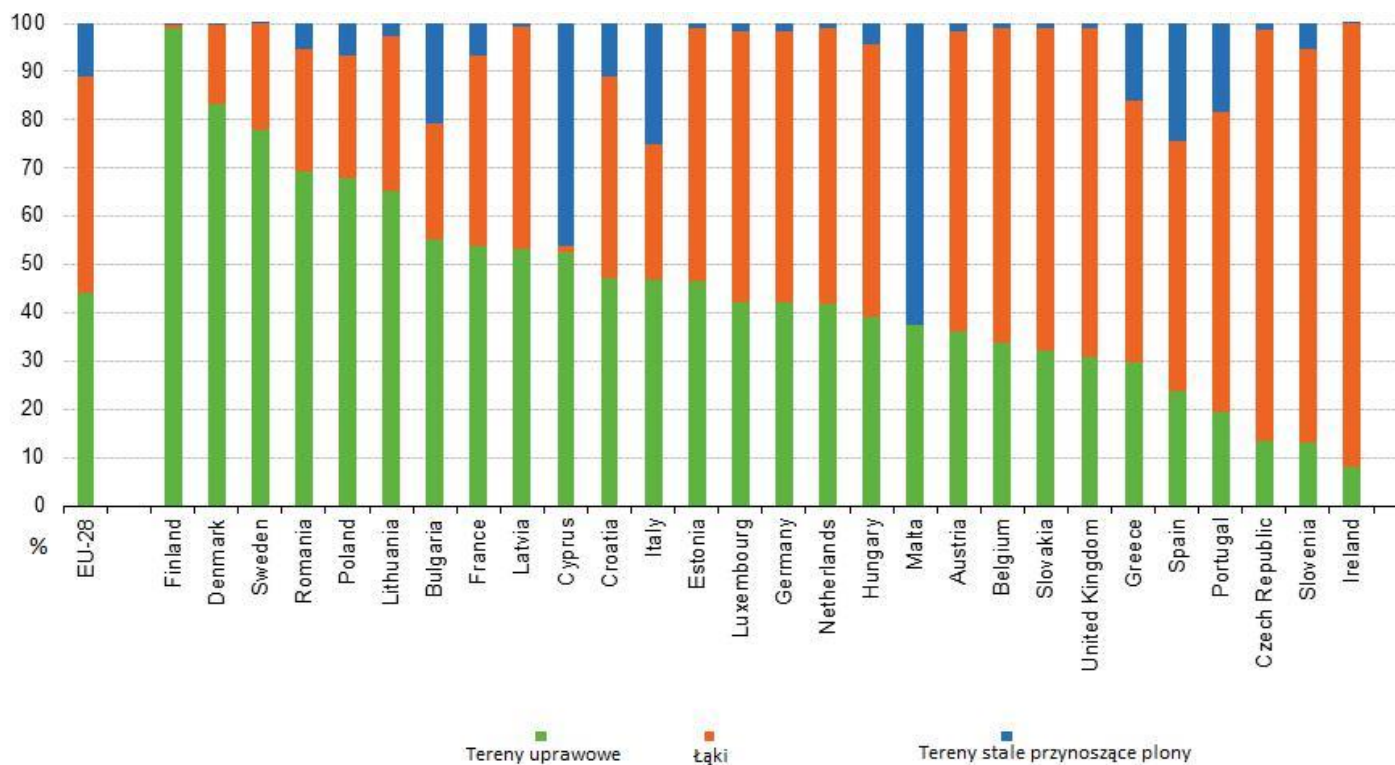

INSTYTUT GOSPODARKI ROLNEJ

W całej Unii Europejskiej jedynie 2,7 proc. gospodarstw rolnych stanowią gospodarstwa w pełni ekologiczne. Częściowym wykorzystaniem upraw ekologicznych może pochwalić się 3,1 proc. gospodarstw. Oznacza to, że aż 94,2 proc. unijnych gospodarstw w ogóle nie prowadzi upraw ekologicznych. Najwięcej w pełni ekologicznych gospodarstw funkcjonuje w Niemczech (aż 95 proc. wszystkich ekologicznych gospodarstw w UE). Poza tym znajdują się także w Danii, Luksemburgu, Czechach, Słowenii, Austrii, Francji, Estonii, Słowacji, Włoszech, Holandii, Finlandii, Belgii i Szwecji.

Areality pod rolnictwo ekologiczne standardowo dzieli się na trzy typy:

- 1) Tereny uprawowe (głównie zboża i warzywa)
- 2) łąki (pastwiska i łąki)
- 3) Tereny stale przynoszące plony (drzewa owocowe, winorośla, drzewa oliwne)

Wykres 1. Źródło: Eurostat

INSTYTUT GOSPODARKI ROLNEJ

Nowe reguły

Novum dla rolnictwa ekologicznego będzie wprowadzenie ogólnounijnych przepisów obejmujących cały sektor rolnictwa ekologicznego w UE. Produkty ekologiczne będą oznaczone ustalonym jednakowym w całej UE logo produkcji ekologicznej. Nowy, jednolity zbiór przepisów będzie miał zastosowanie również do producentów spoza UE, którzy eksportują swoje produkty ekologiczne na rynek UE.

Rozporządzenie, po wzbogaceniu katalogu produktów o sól, korek i olejki eteryczne, postawi także miejsce na kolejne modyfikacje, dzięki regulacje będą nadszły za wola i potrzebą ochrony konsumentów.

Dla rolników rozporządzenie przyniesie możliwość obniżenia kosztów certyfikacji ekologicznej. Drobni producenci rolni będą mogli wybrać opcję certyfikacji grupowej, co pozwoli im na obniżenie kosztów certyfikacji oraz ułatwi proces przystąpienia do systemu produkcji ekologicznej.

Rozporządzenie uelastycznia także system kontroli nad rolnikami trudniącymi się rolnictwem ekologicznym. W odniesieniu do producentów, u których kontrole roczne nie wykazały żadnych nieprawidłowości przez trzy kolejne lata, organy krajowe będą mogły podjąć decyzję o kontroli raz na dwa lata.

Ministrowie rolnictwa państw członkowskich uzgodnili także, że nadal dopuszczalne będą pewne należycie uzasadnione wyjątki od reguł produkcji ekologicznej. Będzie możliwe np. tymczasowe zastąpienie składnika ekologicznego składnikiem nieekologicznym w razie ograniczonych zasobów. Rozporządzenie zakłada jednak ograniczenie czasowe takiego działania, jego regularną ocenę i – w razie potrzeby – zastosowanie względem wszystkich producentów, co ma zapewnić sprawiedliwe traktowanie wszystkich podmiotów.

Nowe przepisy wprowadzają pewne środki ostrożności, jakie podmioty gospodarcze muszą podejmować w celu zmniejszenia ryzyka przypadkowego „zanieczyszczenia” upraw ekologicznych pestycydami stosowanymi w sąsiednich uprawach tradycyjnych.

Nowe rozporządzenie ma mieć zastosowanie do żywych i nieprzetworzonych produktów rolnych, w tym nasion i innych materiałów przeznaczonych do reprodukcji roślin, jak również do przetworzonych produktów rolnych stosowanych jako żywność lub pasza. Przetworzone produkty będą mogły być oznaczone jako ekologiczne wyłącznie, gdy co najmniej 95 proc. składników pochodzenia rolniczego będzie składnikami ekologicznymi.

